

PRAKTIJKVOORBEELD

“Ondertussen is het nadenken over kosten maken een tweede natuur van onze leraren geworden. Ze gaan steeds op zoek naar alternatieven zonder in te boeten aan kwaliteit.”

1 Onze school

Wij zijn een secundaire school net buiten het centrum van Oostende. We zijn gelegen in het Westerkwartier, één van de meest kansarme wijken van Oostende. Door de verschillende richtingen die wij aanbieden trekken wij niet enkel leerlingen aan uit de buurt. Eén heel specifieke richting trekt zelfs leerlingen aan van over heel Vlaanderen, namelijk de richting vliegtuigtechnieken. Wij zijn één van de drie scholen in Vlaanderen die deze richting aanbieden. Doordat we niet enkel jongeren aantrekken uit de buurt, krijgen we te maken met een heel divers leerlingenpubliek. Deze diversiteit uit zich op verschillende vlakken, zoals thuissituatie, cultuur, thuistaal ...

In onze school zitten ongeveer 540 leerlingen in het voltijds onderwijs, 140 leerlingen in het centrum leren en werken en 130 OKAN-leerlingen. We bieden zowel aso, als tso en bso aan. Aso is in onze school de minst gekozen onderwijsvorm. De populairste onderwijsvorm is het bso. Dit omdat wij vroeger enkel bso en tso-richtingen aanboden. Sinds de fusie bieden wij ook aso en OKAN aan.

2 Aan de slag

Door de fusie met een andere secundaire school konden de kennis rond werken met armoede en kwetsbare groepen delen en dus vergroten. Beide scholen hadden te maken met leerlingen met **sociaal-economische uitdagingen**. We voerden een aantal maatregelen in hoofdzakelijk ter ondersteuning van onze **OKAN-leerlingen**.

2.1 Ondersteuning van het beperkte materieel kapitaal van leerlingen

In onze school heeft ongeveer de helft van onze leerlingen het thuis financieel moeilijk. Vanuit deze achtergrond werd het bij de leraren een reflex om alles op een kostenbesparende manier te organiseren. Ondertussen is het nadenken over kostenbeperking een **tweede natuur van onze leraren** geworden. Ze gaan steeds op zoek naar alternatieven zonder in te boeten aan kwaliteit.

Een actie die we sinds dit schooljaar organiseren, is een **tweedehandsmarkt** bij het oudercontact. Tijdens deze markt verkopen we tweedehandskledij voor zij die het nodig hebben aan een lage prijs. We proberen er echt iets leuk van te maken door het gevoel te geven dat ze in een winkel aan het shoppen zijn. Dat doen we aan de hand van kapstokken en kledingrekken, maar ook met een echte

kassa. We kozen er bewust voor om deze markt te organiseren tijdens het oudercontact om zo veel mogelijk ouders te bereiken. Oorspronkelijk was er het idee om enkel voor de leerlingen kledij te verkopen, maar we merkten dat er eveneens vraag is naar kleinere maten voor bijvoorbeeld jongere broers en zussen. Op onze tweedehandsmarkt is **iedereen welkom**. Het is dus niet enkel voor de ouders die het financieel niet breed hebben.

Verder hebben we oog voor de **onmiddellijke nood van leerlingen**. Sommigen komen bij ons binnen en hebben letterlijk niets. Dan trachten we om hen eerst te helpen met het meest noodzakelijke. Meestal gaat dit over **eten en kledij**.

2.2 Sociale ondersteuning

Eens de basisbehoeften vervuld zijn, gaan we met de jongeren en de ouders op zoek naar oplossingen op langere termijn. We betrekken dan de **sociaal assistent** en zorgen ervoor dat er een netwerk opgebouwd kan worden. Samen met de ouders kijken we na waar ze recht op hebben en op welke diensten ze beroep kunnen doen. Onze leerlingenbegeleiders gaan regelmatig op **huisbezoeken** bij de leerlingen. Hier komen zij soms schrijnende situatie tegen. Wij trachten samen met de ouders en de leerlingen een netwerk uit te bouwen en kijken waar ze ondersteund kunnen worden. Het uitbouwen van een netwerk rond de ouders kan lang duren. Dat heeft te maken met veel factoren waar wij niet altijd een invloed op hebben. De thuissituatie van de leerlingen wordt niet rechtstreeks met de leraren gedeeld. Wij delen enkel de gegevens die noodzakelijk zijn voor het schoolse presteren van de leerlingen.

“Wij trachten samen met de ouders en de leerlingen een netwerk uit te bouwen”

2.3 Schoolloopbaan en arbeidsmarkt

Wij proberen als school in te spelen op de **lokroep van de arbeidsmarkt**. Veel van onze leerlingen komen namelijk met de arbeidsmarkt in aanraking door de stages die ze doen. De idee van geld te verdienen, kan heel aantrekkelijk zijn voor leerlingen die het thuis niet makkelijk hebben. Deze lokroep is voor sommige leerlingen zodanig groot dat ze stoppen met hun studies en gaan werken. Wanneer we hiervan signalen opvangen, gaan we in gesprek. We benadrukken dan het **belang van een diploma**. Dat doen we omdat we merken dat leerlingen zonder diploma vaak heel **kwetsbaar** zijn **op de arbeidsmarkt**. Als leerlingen heel graag willen werken, wijzen we hen op de mogelijkheid om over te schakelen naar het centrum leren en werken.

2.4 Cursussen en materialen

Vroeger boden wij onze eigen cursussen aan. Dit doen we nu niet meer omdat het veel energie en geld vraagt. Wanneer we op zoek gingen naar een boekenleverancier vonden we het belangrijk om in zee te gaan met een firma die de **mogelijkheid** voorziet om de boeken **gespreid te betalen**. Wij zetten zelf **enkel de boeken op de lijst wanneer ze echt nodig zijn**. Zo merkten we dat de bso-leerlingen een atlas, een bijbel en een woordenboek aankochten die ze slechts een beperkt aantal keer moesten gebruiken. Om hieraan tegemoet te komen, besloten we om deze van de lijst te halen en ze ter beschikking te stellen tijdens de les. Ouders waarderen dit.

Technische richtingen hebben vaak het imago om dure richtingen te zijn omdat er veel materiaal nodig is. Om de kosten zoveel mogelijk te beperken, kozen we ervoor om de leerlingen de **werkkoffer** te laten betalen **via een gespreide betaling** over vier jaar. We kozen bewust om dit via de school aan te bieden omdat we op die manier zeker zijn dat ze **kwaliteitsvol materiaal** hebben. Als ze afstuderen, is de werkkoffer van hen. Leerlingen die voor het afstuderen van school veranderen, krijgen de keuze om het resterende bedrag te betalen of om de koffer in het bezit van de school te laten. Bij de tweede optie kunnen wij de **werkkoffer tweedehands** verkopen aan leerlingen. De leerlingen zijn zelf verantwoordelijk om hun eigen werkpak en werkschoenen aan te kopen.

Wij communiceren duidelijk naar de ouders wat wij verwachten van materiaal per schooljaar. Zo vragen wij niet om in de eerste graad een volledige outfit en werkschoenen aan te kopen. In de eerste graad stellen wij al het materiaal ter beschikking. Dit doen we omdat de eerste graad heel breed is en de leerlingen hierna nog alle richtingen uit kunnen. **Vanaf de tweede graad** verwachten we wel dat de leerlingen **eigen veiligheidsschoenen en werkpak** hebben. Voor de richting lassen verplichten we een eigen werkpak pas in de derde graad omdat dit een heel specifiek en prijzig pak is.

“Om de kosten zoveel mogelijk te beperken, kozen we ervoor om de leerlingen de werkkoffer te laten betalen via een gespreide betaling over vier jaar”

Verder zijn wij er ons van bewust dat het **eindwerk (GIP)** een zware kost is voor onze leerlingen. Voor dit eindwerk moeten ze namelijk zelf materiaal aankopen. Echter proberen we hieraan tegemoet te komen door **opdrachten van derden** toe te laten. Dat zijn externen die bij ons komen aankloppen voor een project. Voorbeelden van deze externen zijn heel uiteenlopend van kleuterscholen die nieuwe banken willen tot bedrijven die ingebouwde kasten willen. We stellen soms ook **projecten op binnen de school**. Zo hebben onze leerlingen bijvoorbeeld een nieuwe bureau voor de directeur gemaakt en een winkeltje voor op de speelplaats. We trachten om steeds de link te leggen naar de leerplandoelen en niet zo maar opdrachten te geven.

Wanneer leerlingen zich bij ons komen inschrijven, kijken wij na of ze recht hebben op **onderwijscheques**. Dit is een initiatief van de stad Oostende. Ouders kunnen voor 4 euro een cheque aankopen ter waarde van 20 euro. Met deze cheque kunnen ze schooluitstappen, sportdagen, schoolboeken, werkmateriaal en sportmateriaal betalen aan de school. Het **stadsbestuur** biedt deze mogelijkheid aan om ouders een duwtje in de rug te geven zodat de kinderen een diploma behalen.

“Ouders kunnen voor €4 een cheque aankopen ter waarde van €20. Met deze cheque kunnen ze schooluitstappen, sportdagen, schoolboeken, werkmateriaal en sportmateriaal betalen aan de school”

2.5 Activiteiten en uitstappen cultureel kapitaal

Wij trachten de **buitenschoolse activiteiten** zoveel mogelijk te beperken. Dat wil echt niet zeggen dat we niets organiseren. Wel trachten we bij de georganiseerde activiteiten de kosten zoveel mogelijk te beperken. We kijken na welke **aanbiedingen** er zijn en waarvoor we **subsidies** kunnen krijgen. We sporen de leerlingen verder aan om een **sponsoractiviteit** op poten te zetten wanneer het gaat om een dure uitstap. Een aantal leerlingen krijgen bijvoorbeeld dit jaar de kans om een reservaat voor luipaarden te bouwen in Afrika. Om dit te kunnen verwezenlijken, organiseerden ze verschillende activiteiten om geld in te zamelen om de kosten te drukken. We organiseren **vrijwillige buitenlandse reizen** waar leerlingen zich voor

kunnen inschrijven. Wanneer er leerlingen mee willen die dit moeilijk kunnen betalen, kijken we samen met hen hoe we er toch voor kunnen zorgen dat ze mee kunnen.

Wanneer we **meerdaagse uitstappen** plannen, gaan we ervan uit dat iedereen meegaat. Hier houden we dus ook rekening mee in de organisatie van deze uitstappen. Om hierop in te spelen, geven we de leerlingen formulieren mee voor een terugbetaling door het ziekenfonds met de nodige contactpersonen. Deze uitstappen trachten we steeds te koppelen aan leerplandoelen. Wanneer we ouders moeten overtuigen om hun kind mee op uitstap te laten gaan, kunnen we dit als argument gebruiken. Verder zoeken we voor bijvoorbeeld theatervoorstellingen dichtbij. Hierin hebben we het geluk dat de stad Oostende veel voorstellingen organiseert. Omdat deze in eigen stad plaatsvinden, kunnen we te voet gaan. Hierdoor besparen we op busvervoer.

2.6 Aandacht voor beweging en gezondheid

Wij hebben een aantal **fietsen ter beschikking** voor onze leerlingen die geen fiets hebben thuis. Deze kunnen ze gebruiken voor uitstappen. Wij bieden **fietsles** aan voor de leerlingen die dit wensen. Om de verplaatsing naar het zwembad te maken, gebruiken we eveneens de fiets. Op die manier besparen we op busvervoer en krijgen de leerlingen een extra kans om te sporten. Voor de **sportdag** gebruiken

“We zorgen ervoor dat alle mogelijkheden even aantrekkelijk zijn zodat de leerlingen echt kunnen kiezen op basis van hun interesses en niet op basis van de kostprijs”

de leerlingen ook zoveel als mogelijk de fiets of gaan ze te voet. Ze krijgen dan de keuze tussen verschillende alternatieven waaronder een **aantal gratis opties**. We zorgen ervoor dat alle mogelijkheden even aantrekkelijk zijn zodat de leerlingen echt kunnen kiezen op basis van hun interesses en niet op basis van de kostprijs.

De leerlingen van het eerste tot en met het derde leerjaar blijven tijdens de middagpauze in de school. Vanuit deze beslissing kozen we ervoor om geen supplement aan te rekenen wanneer leerlingen op school eten. We bieden verder ook **gratis plat en bruiswater** aan. Leerlingen kunnen bij ons ervoor kiezen om warm te eten op school. Dit kan dag per dag of voor langere tijd. De leerling heeft dit zelf in de hand. Ze moeten wel telkens op voorhand zeggen wanneer ze een warme maaltijd willen op school zodat wij dat kunnen bestellen. Tijdens de middagpauze bieden wij naast sport verschillende gratis activiteiten aan. Eéntje daarvan is het fietsenatelier waar ze zelf aan hun fiets sleutelen onder begeleiding van een vrijwillige leraar. De leerlingen zorgen wel zelf voor de fietsonderdelen die ze willen vervangen.

3 Knelpunten onderweg

Vroeger boden we een grote spreiding aan waardoor de ouders op verschillende momenten kleine bedragen konden betalen. Dat zorgde ervoor dat ouders soms wekelijks een paar euro kwamen afbetalen bij ons. Ouders hadden **geen overzicht** meer en wisten niet hoeveel ze nog moesten betalen. We zijn nu van dat principe afgestapt en geven aan het begin van het schooljaar een factuur mee waarop een ruwe schatting staat van de voorziene kosten voor dat jaar. We trachten dus **transparant** te werk te gaan en **duidelijk te communiceren** over de verwachte kosten. Op die manier kunnen de ouders beter inschatten wat er wanneer betaald moet worden.

Verder is het een continue zoektocht naar mogelijkheden. Hierdoor is het niet altijd even makkelijk om een overzicht te bewaren van wat er allemaal mogelijk is en waar we overal

“We trachten transparant te werk te gaan en duidelijk te communiceren over de verwachte kosten”

terecht kunnen voor bepaalde activiteiten. Soms moeten we bepaalde aanbiedingen afslaan omdat het bijvoorbeeld te duur is om er te geraken.

4 Hoe verder?

De ouderraad is op dit moment een project aan het opstarten om werkschoenen, -pakken en T-shirts tweedehands te kopen. De ouders hadden hier zelf vraag naar omdat kinderen snel uit schoenen en pakken groeien. Vaak zijn deze niet versleten en kunnen deze nog gebruikt worden. Om de kosten dus te drukken, willen ze deze mogelijkheid aanbieden.

